Poštnina plačana v gotovini. IZHAJA VSAK TOREK, ČETRTEK IN SOBOTO. Cena posamezni številki Di[illegible]

TRGOVSKI LI[illegible]

Časopis za trgovino, industrijo i[illegible]

P. n. Licejska knjižnica Ljubljana.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. — Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno [illegible] za pol leta 90 D, za četrt leta 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: [illegible]0 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VIII. Telefon št. 552. LJUBLJANA, dne 2. julija 1925. Telefon št. 552. ŠTEV. 76.

Poštna hranilnica in kreditno zadružništvo.

Po čl. 34., točka 2 zakona o poštno hranilnem prometu z dne 30. novembra 1921 (Službene Novine, br. 77, od 6. aprila 1922) se ima denar, ki ga prejema poštna hranilnica v hranilnem ali čekovnem prometu, kakor tudi druge glavnice, kar jih je odveč, nalagati pri dobro fundiranih zadružnih in nezadružnih denarnih zavodih, ki so protokolirani v kraljevini.

V pravilniku z dne 1. marca 1923 o plodonosnem nalaganju preostajajoče gotovine poštne hranilnice (Službene Novine, br. 100, od 5. maja 1022), se je pojem zadružnega denarnega zavoda vezal tudi na pogoj, da opravlja bančne posle na tuj in svoj račun. S to omejitvijo se je izključilo od nalaganja razpoložljive gotovine poštne hranilnice vse slovenske kreditne zadruge, ustanovljene na podlagi zadružnega zakona iz leta 1873, ker se samo v zelo redkih primerih bavijo z bančnimi posli, a še takrat le v omejenem obsegu na primer z inkasom menic itd. Pa tudi one redke zadruge, ki se smejo po svojih pravilih baviti z bančnimi posli, se ne morejo okoristiti z ugodnostmi zakona o poštnohranilnem prometu, ker jim določijo čl. 5., št. 5. pravilnika onemogočuje, da prosijo za kredit pri poštni hranilnici. V tem členu stavljenega pogoja, da mora znašati vplačana glavnica zavoda, ki prosi za kredit, z bilanciranimi rezervami najmanj 2 milijona Din, zadruge z redkimi izjemami, namreč ne morejo izpolniti.

Kreditno zadružništvo je v Sloveniji jako razvito. Skoro vsaka večja občina ima svojo posojilnico in hranilnico. Vse te zadruge so pri nas velikega pomena, ne samo z gospodarskega vidika, ker pospešujejo gmotni napredek svojih članov, ampak tudi zaradi njihovega vzgojnega delovanja, ker navajajo malega človeka k marljivosti in štedljivosti, v slučaju potrebe mu pa dajejo kredit po kolikor mogoče nizki obrestni meri. Naše ljudstvo v polni meri zaupa zadružni kreditni organizaciji in se jo je navadilo posluževati pri nalaganju svojih prihrankov. Vsled tega je kreditno zadružništvo mnogo pripomoglo do tega, da pri nas tudi gospodarsko manj verzirani krogi plodonosno nalagajo svojo razpoložljivo gotovino.

Vse kreditne zadruge poslujejo pod vodstvom svojih revizijskih zvez: Zveze slovenskih zadrug v Ljubljani, Zadružne zveze v Ljubljani in Zadružne zveze v Celju, ki so vse včlanjene v glavnem zadružnem savezu v Beogradu, vzorno in solidno za prospeh narodnega gospodarstva. Svojega namena niso mogle vedno v polnem obsegu dosezati edino zaradi tega, ker jim je primanjkovalo za kredite, ki se dovoljujejo samo proti vsem varnostnim kavtelam, potrebne gotovine.

Spričo tega položaja je Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani naprosila merodajne faktorje, da se pravilnik za plodonosno nalaganje imovine v toliko izpremeni, da bo mogoče tudi kreditnim zadrugam, ki nudijo potom Zvez v katerikoli obliki polno varnost za naložbe poštne hranilnice, okoristiti se z ugodnostmi, katere jim priznava zakon o poštno-hranilnem prometu.

Kakor doznavamo, je nadzorno veče poštne hranilnice na svoji seji dne 24. junija t. l. zbornično spomenico vsestransko premotrivalo in sklenilo, da se bodo izvajanja spomenice upoštevala pri prvi izpremembi pravilnika poštne hranilnice.

III. kongres Mednarodne trgovske zbornice v Bruslju.

Kakor smo že v našem listu javili, se je otvoril dne 21. p. m. v Bruslju III. kongres Mednarodne trgovske zbornice. Kongres se je vršil v palači »Palais des Academies«, v kateri se nahaja sedež belgijske Akademije znanosti in umetnosti. Kongres je bil najskrbnejše pripravljen. Udeležilo se je 28 držav s 727 predstavniki. Največ udeležencev je bilo iz Amerike, ki je poslala nič manj nego 246 zastopnikov. Velika Britanija je poslala 84 zastopnikov, dočim je naša država poslala 6 in sicer gg. Milutina Stanojevića in Svetoslava Marodića, kot zastopnika beogradske Trgovske zbornice, Vaso M. Jovanovića in dr. Steva Popovića, kot zastopnika Industrijske zbornice v Beogradu, dalje dr. A. Čuvaja, generalnega tajnika zagrebške Trgovske in obrtniške zbornice, ki je zastopal tudi ljubljansko zbornico in Marko Bauerja, kot zastopnika Zveze industrijalcev iz Zagreba.

Kongres je otvoril ob navzočnosti belgijskega kralja, ki se je nahajal v posebni loži, predsednik Mednarodne zbornice, znani ameriški finančnik g. Willis H. Booth, ki je izrazil svoje veselje in zadovoljstvo na tem, da more otvoriti ta kongres v prisotnosti kralja in v glavnem mestu Belgije. Naloga kongresa je, da prouči velike ekonomske probleme in jih skuša praktično rešiti, da pomaga dvigniti svetovno trgovino in industrijo, da zgradi medsebojne vezi v svrho tesnejšega, srčnejšega, vzajemnega upoznanja.

Mednarodna zbornica se je ustvarila iz potrebe, da se ljudje širokega pogleda, ki igrajo važno vlogo v mednarodnem, finančnem in trgovskem svetu, sestanejo in zbližajo in to čimvečkrat, ker je potreba zbližanja trgovskih in finančnih organizacij v zadnjih letih postala nujna in prepotrebna. Člani te zbornice vršijo prostovoljno delo in doprinašajo skupnim interesom velike žrtve. Govornik opisuje nadalje razmere, nastale v času vojne in po vojni, ki so uničile toliko dobrega, pred vojno ustvarjenega dela. Po vojni se je v vseh državah državni temelj popolnoma spremenil. Vsaka posamezna država vodi račune o svoji narodni sigurnosti, viša se carinska meja, potovanja se omejujejo, mnoge države nimajo ravnovesja v državnem proračunu, nastajajo valutne težkoče, državne finance mnogih držav se borijo z vojnimi dolgovi, zlato se kupiči samo na eni strani itd. Zato je nujna potreba, da se složijo vsi, da se popravi, kar se je med vojno uničile. Problem je rešiti najprej v principu in potem je najti pota, na podlagi katerih se imajo ti principi izvesti. Ta vprašanja so bila tudi na dnevnem redu kongresov v Parizu in Londonu, istotako tudi v Rimu, in sedanjemu kongresu se bodo predložile resolucije, ki se bodo izdelale na temelju podrobnih razprav v posameznih odsekih. Govornik posebno naglaša nato važnost vsakega posameznega vprašanja, ki se nahaja na dnevnem redu, izmed katerih je najvažnejše vprašanje ekonomske obnove. Glede tega vprašanja je bila že v Rimu stavljena resolucija, v kateri so bili jasno izraženi principi, ki omogočajo ekonomsko obnovo in so danes ta načela, kakor vidimo, prodrla. To je bilo mogoče samo na podlagi tega, ker je imela mednarodna zbornica na razpolago najboljše poročilo o stanju svetovnega gospodarstva.

Ta poročila kažejo, da so Švedska, Švica, Holandija in Velika Britanija dospele zopet na zlato podlago, brez devalvacije, medtem ko so Nemška, Poljska, Letonska, Danska, Ogrska in Avstrija stabilizarale svojo valuto. V drugih državah, v katerih valuta še ni stabilizirana, pokazale so se v letu 1924. manjše oscilacije kakor prej. Organizirale so se izven vsakega političnega vpliva emisijske banke v Avstriji, Poljski, Ogrski in Litvi. Svoboda devizne trgovine ni še sicer povsod vzpostavljena, vendar je pa storjen znaten napredek v tej smeri. Države, katere niso še vravnotežile svoj budget, se trudijo, da dosežejo to čim preje. Kapital, bodisi domači ali inozemski, pridobiva zopet na zaupanju. Zlato se vrača v Evropo. Sklepajo se trgovski dogovori, mednarodne trgovske zveze se obnavljajo. Mehanizem Dawesovega načrta je pokazal, da je bil povsem praktičen. Vsi hrepenijo za mirom in delom. Vprašanje medzavezniških dolgov bo končno rešeno, ker javno mnenje v državah dolžnikov, kakor upnikov uvideva, da se končno mora najti pravična in praktična rešitev tega velevažnega vprašanja.

Formacija Dawesovega komiteta in končni sprejem njegovega načrta dokazujeta praktični uspeh principa, izraženega v resoluciji kongresa v Rimu o ekonomski restavraciji. Govornik pojasni glavna načela Dawesovega načrta in težkoče njega izvrševanja, ki leži v tem, da upniki Nemčije dobijo svoje deleže, ne da bi s tem ogrožali svojo industrijo in svetovno trgovino. Ako mora Nemčija plačati, mora tudi izvažati blago in izvrševati druge posle, ker samo na ta način je mogoče, da pride do inozemskih plačilnih sredstev. To vprašanje mora urediti »Comite de transferts«, a pridržano je tej zbornici, da dá komiteju praktične predloge. Za to delo si je pridobil komite sodelovanje nekaterih finančnikov, ki so živahno so-

LISTEK.

Dr. M. D.:

Valorizacijske razmere na Francoskem.

(Konec.)

III. **Pravne razmere med zasebniki** so se uredile šele proti koncu svetovne vojske, in sicer z zakonom (Loi Faillot) z dne 21. januarja 1918. Ta zakon se je nanašal samo na trgovinskopravne pogodbe, ki so bile sklenjene pred 1. aprilom 1918 in so se tikale dobavitev blaga ali drugačih dajatev. Po tem zakonu je dobila ena izmed strank pravico, da je smela dati pogodbo sodno razveljaviti ali pa njeno izpolnitev odgoditi, ako je dokazala, da bi ji izvršitev pogodbe po prevzetih pogojih **prinesla takšna bremena, ki bi presegala v veliki meri ob sklepu pogodbe predvidljivo breme.** Z naslednjim zakonom z dne 9. maja 1920 je šla država še dalje: Izrekla je, da so vse pogodbe, ki so bile navedene v Loi Faillot, sploh razveljavljene, ako se ni bila zahtevala pred 31. julijem 1920 njih izpolnitev.

Kakor je razvidno iz predstoječih izvajanj, je zakonodaja ostala še vedno na pol pota: Saj sta prej navedena zakona regulirala le pred- ali medvojne dobavne pogodbe; kje pa so ostale posojilne, kupne, rabokupne pogodbe?

IV. Pač pa se je zakonodaja zavzela za **najemninske pogodbe** in je že med vojno s posebnimi določili dovoljevala najemnikom roke. Z zakonom z dne 9. marca 1918 so dobili najemniki avtomatično **podaljšanje** svojih pogodb **za 2 leti**, češ, da so bili med vojno na vživanju stanovanja popolnoma ali vsaj deloma prikrajšani. Trgovcem, ki so se pritoževali, da niso mogli med vojsko napraviti nobenih dobičkov, so se podaljšale najemninske pogodbe za 5 let. Pri tem pa se zakonodajalec ni zavedal, da bo frank še veliko nižje padel in da bodo najemniki v dobi po podaljšanju pogodbe plačevali najemščino z razvrednotenim frankom ... Zato so prišli še novi zakoni. Nadalnjo podaljšanje najemninske pogodbe brez povišanja najemnine se je omejilo tako, da se prvotno na krajši čas sklenjena najemna pogodba **ne sme podaljšati preko 1927. l.**, najemna pogodba **glede trgovskih lokalov pa ne preko 1934. leta.** Toda najemniki imajo — ne glede na neke redke izjeme — pravico, da tudi za primer, če je podaljšanje poteklo ali pa če jim je bilo podaljšanje odrečeno, **ostanejo v stanovanju, samo da morajo zvišati najemščino.** Ta pravica velja danes do 1. januarja 1926, bo pa po vsej priliki podaljšana še do 1. januarja 1930. Glede zvišanja najemščine pa je zakonodajalec imel bojazen, da bi se vršila zloraba in je zato, kakor tudi iz nekih političnih ozirov, določil, da se sme **najemščina povišati le največ za dvakratni predvojni znesek.** Najemodajalec ostane torej v višji meri zadet od razvredbe franka kot pa — najemnik! Resnica je, da najemnika zadevajo pri dolgodobnih pogodbah huda državna bremena, ki presegajo vso najemščino. Pred zadnjo razpustitvijo parlamenta se je pripravljal nov zakon, ki bi dopuščal predrugačenje najemnih pogodb v korist najemodajalcem. Do sklepa takšnega zakona pa še ni prišlo, niti do zopetnega razpravljanja o tej legislativni misli.

Tako daleč gredo sodišča, da **proglašajo za neveljavne celo tiste pogodbe, pri katerih je bilo plačilo denarne obveznosti izpogojeno v zlatih frankih.** Prav tako, kakor po vojski leta 1870, tudi sedaj smatrajo, da se krši s tako izpogojitvijo javnopravni značaj zakona, ki vrednost franka in bankovca izenačuje. Klavzula, da je plačati v zlatu, je — nična.

V. Glede baš omenjene klavzule, da je veljavna, ampak le v primerih — kjer je bil dolžnik inozemec. Šlo je v prvem takem primeru za zavarovalno svoto, ki naj bi jo izplačala neka amerikanska zavarovalna družba. Utemeljitev te sodbe se je glasila, da prisilni kurz ščiti nacionalne interese; če pa takih interesov ni ter je plačilo v zlatu možno, naj se pa tudi izvrši, ker se s tem rezerve francoske ban-

delovali pri pripravah za Dawesov načrt. Gospod Booth izraža nade, da bo mogoče rešiti tudi ta problem, da bo obnova hitro napredovala, še hitreje, kakor mnogi mislijo in to brez pretiranega podaljšanja delovnega časa, samo z uporabo le najboljših modernih produktivnih sredstev.

Ob koncu svojega govora se je g. Booth zahvalil članom Uprave mednarodne zbornice, vsem članom posameznih komitetov, a posebno generalnemu tajniku g. Edvardu Dolléansu in tajnikom Armand, Hill, Rooker in želi kongresu uspeha. Govor predsednika je bil sprejet z viharnim odobravanjem.

Nato je govoril M. Mavrice Desprot, predsednik Belgijskega narodnega odbora Mednarodne trgovske zbornice in predsednik kongresa, ki se je uvodoma zahvalil predvsem belgijskemu kralju, kateri z velikim interesom sledi delu Mednarodne trgovske zbornice in belgijskega odbora. Povdarja, da je Belgija v času vojne okupacije skozi 4 leta ogromno trpela tako moralno, kakor materijelno. Tekom 6 let po vojni se je zopet obnovila in je srečen, da se je izbralo Bruselj za sedež III. kongresa Mednarodne zbornice. Govornik nadalje naglaša, da je večina sveta zadovoljna, da je Dawes konstruiral način plačevanja in da je skoro v vseh državah rešeno vprašanje, kako se bodo ta sredstva razdelila n v katere svrhe se bodo uporabila. Gospodarski krogi so med tem prišli do spoznanja, da more imeti tako plačevanje, kakor tudi prejemanje milijard v zlatu uničujoče posledice za gospodarske prilike tako za onega, kateri plača, kakor tudi za onega, kateri dobiva. To je zelo važno vprašanje, o katerem se mora na kongresu razpravljati, ker ni vseeno, če se reparacije plačajo v denarju ali blagu ali potom drugih sredstev. Govornik se nadeja, da bo ta kongres mednarodne trgovske zbornice odločilne važnosti in da ne bo zaostajal, kar se tiče uspeha za onima v Londonu in Rimu.

Zadnji govornik je bil belgijski finačni minister Janssen, ki povdarja v svojem govoru važnost Mednarodne trgovske zbornice za reševanje reparacijskega vprašanja. Mnenja je, da bi se moralo na kongresu obravnavati tudi vprašanje medzavezniških dolgov, ki globoko posega v gospodarski položaj vseh držav, katere so sodelovale v vojni na strani velike antante. S tem vprašanjem v zvezi je tudi gospodarska sanacija poedinih držav, kakor tudi ureditev državnega proračuna.

Potem, ko se je predsednik Mednarodne trgovske zbornice Booth še enkrat zahvalil kralju in diplomatskemu zboru in vsem zborovalcem, je zaključil sejo. Na vse prisotne je globoko učinkovala simpatična pojava belgijskega kralja, kateri je ves čas svečane seje pazljivo sledil poedinim govornikom. Člani jugoslovanske delegacije so bili po svečani seji predstavljeni generalnemu tajniku g. Edvardu Dolléansu, predsedniku Mednarodne zbornice Villisu Boothu. Oba gospoda sta izrazila posebno zadovoljstvo na tem, da je naša država na tem kongresu tako številno zastopana.

Popoldne se je konstituirala naša delegacija. Izbrala je g. Stanojevića, podpredsednika beogradske trgovske zbornice za predsednika in V. M. Jovanovića, člana uprave beogradske industrijske zbornice, za podpredsednika delegacije. Istočasno je bilo sklenjeno, da se bo izdalo o kongresu posebno poročilo, katerega bodo izdelali delegati M. Bauer, dr. Adolf Ćuvaj, dr. Popović in Marodić. Poročilo se bo tiskalo v latinici v Zagrebu, v cirilici v Beogradu ter se bo predložilo bodočemu kongresu privrednikov v Beogradu (5. in 6. septembra t. l.). V sekciji sodelujejo: (finančna) Jovanović, Marodić; (trgovsko-industrijska) Stanojević, Marodić, dr. Ćuvaj; (prometna) Jovanović, Bauer, Popović. Medtem ko v sekciji za svetovno restavracijo sodelujejo vsi člani delegacije.

O kongresu bodemo še poročali.

---

ke vsekakor pojačujejo. Sodišča so se teh načel oprijela, toda v nadaljnjem razvoju so uvaževala, da **francoski upnik nima zanimanja, da bi prejel zlato, ki je na Francoskem zakonito izenačeno z bankovci in ki ga tudi ne sme izvažati.** Zato so sodišča raje obsojevala inozemce, da naj plačajo svoj dolg **v bankovcih, ki se preračunavajo na njihovo resnično vrednost,** a je bila za 3 ali 4 krat nižja od nominalne vrednosti. **Tako je prišlo, da se je prisilni kurz bankovcev v internacionalnem prometu vendar le odpravil!** Kajti po zakonih primernosti so sodišča priznavala, da se mora klavzula o plačilu v zlatu tudi od strani Francozov napram inozemcem upoštevati.

Seveda pa je nesmiselno, da so na tak način inozemci, ki so sklenili s Francozi pogodbo in imajo dobiti plačilo, na boljšem kot Francozi, ki so s Francozi sklenili tako pogodbo... Ali to je za sedaj tako in šele bodočnosti pripade naloga, poskrbeti, da se bodo paralizirale vrlo težke posledice razvredbe denarja.

S pravnomočno sodbo neha za obe stranki vsaka nadaljna izbirna pravica po čl. 354, 355. trg. zak.

Stranki sta bili sklenili l. 1920 dobavno pogodbo za več sto m³ stavbenega lesa natančno določene kakovosti. Do srede avgusta je dobavila toženka tožitelju nekaj več od polovice vse množine. Na to je tožitelj odstopil od pogodbe, češ da ostalih 120 m³ toženka ni pravočasno dobavila. Radi tega je podala toženka proti njemu tožbo na plačilo kupnine za teh 120 m³ proti temu, da mu ona dobavi 120 m³ lesa v zmislu sklepnega pisma. Sodišče je ustanovilo, da je bil tožitelj v zamudi, da torej ni imel pravice odstopiti od pogodbe, in je toženki ugodilo po njenem zahtevku, le obresti ji pravdno sodišče ni priznalo, temveč še le prizivno sodišče. Radi obresti se je tožitelj pritožil na revizijsko sodišče, pa brez uspeha.

Takoj po prizivni sodbi, ki je v stvari potrdila prvo sodbo in jo je tožitelj pobijal le glede obresti, je tožitelj pozval toženko pismeno, naj mu izroči ta les v zmislu sklepnega pisma do določenega dne. Toženka je začela takoj z dovažanjem blaga, je pa zahtevala podaljšanje tega roka, in ga ji je tožitelj podaljšal za en teden. Koncem tega tedna je toženka hotela les izročiti, pa ga tožitelj ni hotel prevzeti, češ da ne ustreza pogojem sklepnega pisma, in je toženko pozval, naj mu v nadaljnem roku dobavi les, ki bo v vsakem oziru ustrezal pogojem sklepnega pisma. Toženka pa je sporočila, da vztraja pri svoji zahtevi, da les prevzame, in izjavila, da ga izroči le proti popolnemu izplačilu njene terjatve. Tožitelj jo je na to izrečno opozoril, da bo kupil ustrezni les na njeno škodo in odgovornost, ako v danem ji roku ne dobavi pogodbenega lesa. Toženka se pa ni odzvala. Na to je res kupil tak les drugod, toda po višji ceni, in razliko med to ceno in med ceno, pogojeno s toženko, sedaj vtožuje.

Toženka odklanja tožbeni zahtevek. Po čl. 355. trgovskega zakona bi bil tožitelj upravičen do kritnega nakupa samo, ako bi ona bila v zamudi. Ona pa ni v zamudi. Na tožnikovo zahtevo, naj mu les izroči, je odgovorila, da takoj začne z dovozom lesa, da pa se ne zadovoljuje s samo kupnino, temveč zahteva tudi plačilo obresti kot predhodni pogoj za izročitev blaga. Tožnik je na to odgovoril, da točasno zahtevka glede obresti ne prizna, da jih bode pa plačal, čim dobi prizivno razsodbo v tem zmislu. Na njegov nadaljnji prigovor, da blago ne ustreza pogodbi, je odvrnila toženka, da je dovoženi les prav take kakovosti, kakršne je bil prejšnji, po njem brez prigovora sprejeti les, da pa je razen tega dovoženega lesa več, tako da si lahko izbira boljše kose in izloči, kar mu ne ugaja; graje lesa pa ne prizna. Proti sodbi prizivnega sodišča je vložil tožitelj revizijo radi izreka o obrestih. — Iz tega sledi, da je ona bila pripravljena dobaviti les v smislu sklepnega pisma in da je navozila na postajo še večjo množino lesa, da bi mogel tožitelj protipogodbeni les izločiti, da torej iz tega razloga samega še ni prišla v zamudo. Tožitelj pa ni bil pripravljen plačati kupnine, ki se je zahtevala na podstavi razsodbe, temveč je razsodbo z revizijo izpodbijal, tako da bi ona ne bila prišla v zamudo, če bi se bila tudi protivila izročitvi lesa. Tožitelj torej ni bil upravičen, da se krije z nakupom.

Pravdno sodišče je tožbi ugodilo. Dognanim je štelo, da navoženi les ni imel pogodbene kakovosti. Tožitelj je torej po pravici odklonil prevzem tega blaga in je bil upravičen, da seže po kritnem nakupu. Toženka sicer tudi še prigovarja, da tožitelj ni bil pripravljen plačati kupnino, marveč je razsodbo pobijal z revizijo tako, da ona ne bi bila prišla v zamudo, če bi se tudi bila protivila izročiti les, radi česar tožitelj ni imel pravice, da si pomaga s kritnim nakupom. Toda toženka se postavlja še le sedaj na to stališče, ko je bila vendar iz vsega početka na tožiteljev poziv pripravila les za prevzem in se ga je tožitelj le radi tega branil prevzeti, ker les ni imel pogojene kakovosti.

Prizivno sodišče je sodbo pravdnega sodišča spremenilo ter zavrnilo tožbeni zahtevek iz razloga napačne pravne presoje stvari.

Pogodbeno razmerje, ki je med strankama obstojalo glede lesne dobave, je bilo likvidirano s pravnomočno sodbo v prvi pravdi tako, da je tožitelj dolžan plačati toženki kupnino proti temu, da mu toženka dobavi 120 m³ stavbinskega lesa v zmislu sklepnega pisma. — V takem primeru gre le še za judikatno obligacijo (obveznost iz sodbe), in preneha s sodbo za obe stranki vsaka nadaljna izbirna pravica, kakor jima jo sicer dajeta člena 354. in 355. trg. zak. radi neizpolnitve pogodbe ali zamude v izpolnitvi. Preneha torej s sodbo tudi za kupca pravica do kritnega nakupa in do odškodnine glede na kritni nakup. V našem primeru je torej prenehala z napominjano pravnomočno sodbo ta izbirna pravica tudi za toženko, in bi bila prenehala tudi za tožitelja, da ni zanj prenehala že prej, po njegovi zamudi, ugotovljeni v prvem pravdnem postopanju, a to po onem glavnem načelu, da more uveljavljati pravice iz pogodbe radi njene neizpolnitve ali zamudne izpolnitve samo ona pogodbena stranka, ki sama ni v zamudi. Od prvotne pogodbe so vsled te sodbe in po njej vpoštevna le še ona določila, ki govorijo o kakovosti lesa, ki ga mora toženka tožitelju dobaviti iz roka v roke, ako od njega zahteva plačilo zneska, na katerega je bil toženec obsojen.

Iz tega pa sledi, da se tožitelj, ki je dolžnik iz one judikatne obligacije, ne more sklicevati na določila členov 355., 356. trg. zak., da bi utemeljil svoj zahtevek za povrnitev škode, ki bi mu bila nastala po zatrjevani toženkini poznejši zamudi glede nasprotne dajatve, navedene v sodbi, oziroma radi tega, ker po njej ponudeno blago baje ni ustrezalo sklepnemu pismu. S tem torej tožitelj izvršenega kritnega nakupa ne more opravičiti. — Tožitelj toženke ne more prisiliti, da uporabi pravice, ki ji pristojajo iz njenega izvršilnega naslova, namreč iz sodbe, ki je pa obrnjena proti njemu. Kako bi bilo tožitelju mogoče, da se iznebi svojega dolga iz tega izvršilnega naslova, ni razmotrivati v okviru te pravde, v kateri je tožbeni zahtevek oprt edino le na kritni nakup, do katerega pa, po gornjem, tožitelj ni imel nikake pravice več.

Tožiteljivi reviziji revizijsko sodišče ni ugodilo ter je potrdilo sodbo prizivnega sodišča. — Pravni položaj je bil med strankama pač ta, da je bil tožitelj prišel v zamudo z izpolnitvijo svojih pogodbenih obveznosti. Radi te zamude pa ne bi bil mogel zahtevati uspešno po členu 355. trg. zak. od toženke, da izpolni pogodbo od svoje strani, ker more to zahtevati samo ona pogodbena stranka, ki z izpolnitvijo svoje pogodbene obveze sama ni v zamudi. Z ozirom na obstoj take zamude torej tožitelj tudi ne bi bil mogel seči po kritnem nakupu. Ta pravni položaj se z razsodbo v prvi pravdi ni mogel izpremeniti v kvar sedanje toženke, in sedanji tožitelj se ne more več opirati na pogodbo kot temelj sedaj vtoževane zahteve, marveč je v sedanjem položaju presojati pravice in dolžnosti pravdnih strank glede spornega predmeta samo na podstavi te razsodbe v prvi pravdi. Temeljem te razsodbe pa mora tožitelj plačati na zahtevo toženke kupnino proti temu, da mu toženka dobavi 120 m³ lesa take kakovosti kakršna je določena v pogodbi. Za izvršitev teh dajatev so pa odločilni zgolj predpisi izvršilnega reda, ne pa morebiti določbe pogodbe, razen kar se tiče kakovosti lesa iz nasprotne dajatve. Če ta nasprotna dajatev, določena po tej razsodbi, glede kakovosti lesa ne ustreza tej pogodbi, tožitelj kot zavezanec pač ni dolžan, da plača dolžni znesek, na katerega je bil obsojen; ne more pa poseči po kritnem nakupu drugega lesa in zahtevati od toženke plačilo razlike med pogojeno in nakupno ceno, kakor se je zgodilo v navzočem primeru.

R. St.

Kupujte samo prvovrstno
domačo svinjsko mast
znamke **J. P.** znamke
Lastni izdelek tvrdke
JANKO POPOVIČ v Ljubljani
Najnižje cene! Solidna postrežba! — Razpošilja se v sodih po 50, 100 in 200 kg

Dospelost nekaterih perijodičnih taks.

(Opozoritev Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.)

1. Od kuponov ali dividend kakor tudi od tantijem se plačuje 1% taksa v 15. dneh po odobritvi bilance (tarifna postavka 10. pripomba 5.).

2. Do dne 15. julija morajo delniške družbe (denarni zavodi) predložiti davčnemu oblastvu ali finančni upravi seznamek otvorjenih ali tekočih računov v minulem polletju ter plačati odpadajočo takso (za vsak račun 20, odnosno 10 Din) v kolkih, ki se prilepijo na seznam, (tarifna postavka 37.).

3. Od dopolnilne prenosne takse v letnem znesku nad 500 Din je plačati drugi obrok od 1. do vštetega 15. julija t. l. Kdor ne podloži predpisa ne vsote v določenem roku, plača poleg redne takse 12% obresti in kot kazen še dvakratni znesek nepoložene takse, (tarifna postavka 12. pripomba 12, odst. I., št. 1 in 3).

4. Dne 31. julija t. l. je plačati takso za pravico, da se točijo pijače, za II. polletje 1924. Če se ta taksa ne plača pravočasno, je kazen trikratni znesek redne takse poleg plačila redne takse. Če točilec ne plača redne takse niti v 30. dneh od dne, ko bi jo bil moral plačati, se mu odvzame pravica do točenja pijač.

5. Vsi točilci pijač na drobno in vsi prodajalci pijač na sejmih itd. morajo predložiti vsako leto najkasneje do dne 1. oktobra pristojni srezki upravi finančne kontrole prijavo s temi podatki: ime in priimek, kraj, kjer točijo pijače na drobno, kakšne vrste pijač točijo, kakšni so njih prostori (njih površina), višina, način razsvetljave; število miz in stolov in število služabništva.

Savič:

Naša industrija in obrt.

(Nadaljevanje.)

Potreba kapitala za denarno gospodarstvo. — Čim manjše je posestvo, tem intenzivnejše se mora obdelovati, da se pridela toliko, kolikor potrebuje posestnik za življenje. Pri intenzivnem obdelovanju je treba več delati, več gnojiti pa tudi porabljati boljše orodje in boljšo živino. Za vse to je potreben večji kapital in sicer razpoložljiv, premičen kapital. Premičen kapital je napram stalnemu kapitalu, naloženemu v poslopjih in zemljiščih, tem večji, čim intenzivnej-

še je obdelovanje. Ako posestnik nima lastnega kapitala, si ga mora izposoditi, za kar potrebuje kredit. Kredit more biti oseben ali hipotekaren. Kapital mora biti siguren, to je, da se ga more lahko dobiti nazaj in da ni nobene nevarnosti za izgubo.

Pri našem seljaku izčrpajo osebni kredit tekoča posojila za vsakdanje potrebščine, a na zemljišče do pet juter se ne dajejo krediti na premoženje.

Ako se hoče polje intenzivno obdelovati, je treba kredita in ako se ga nima, je treba nekaj najti, na kar se ga dobi. Ako se pa hoče dobiti na premoženje, se mora dovoliti, da se sme dajati tudi na posestva, ki potrebujejo petdnevno oranje. Zaradi tega je nujno, da se ukine prepoved prodajanja zemlje za pet dni oranja kot oviro za napredek gospodarstva.

Kdor je zoper to, ta je zoper intenzivno obdelovanje. Po tem, kar je sedaj, seljaki, ki imajo posestva za pet dni oranja, niso v položaju, da zemljo intenzivno obdelajo, niti je ne morejo prodati. Zaradi tega ostaja zemlja večkrat neobdelana brez korist za državo in za posestnike same.

* * *

Ostali pogoji za denarno gospodarstvo. — Dela se za preživljanje; kolikor večje so potrebe za preživljanje, tem več je treba delati. Tudi naš seljak ima vedno večje potrebe za preživljanje, a tudi davek se mu zvišuje. Vsak dan jih je več na istem zemljišču.

Dosedanje delo z živinorejo v stari obliki se ne izplača, ker nima gozdov in pašnikov, kateri se zato potrebujejo in kateri so bili na razpolago. Seljak se mora intenzivnejše baviti z obdelovanjem zemlje. Zato poizkuša po starem preobratu čim več zemlje in da mu je to mogoče preorava ledine in šume, dokler ne pride do prepričanja, da je tudi njemu potrebno intenzivnejše obdelovanje. Ako nima ledine in šume, poizkuša kupiti zemljo.

Zemlja se išče in cena za njo se dviga. Pri sedanjem delu se drugi krediti ne izplačajo. Kljub temu se zemlja kupuje, ker v primeru, da mora plačati dolg, mu zemlja ostane in jo ne more nihče upropastiti tako kakor kapital. Zato se denar samo pri takih prilikah vlaga v zemljišče, ker je tako porabljen kapital sigurnejši nego premičen kapital, kajti če tudi posestnik umre, se posestvo ne more tako razpršiti, kakor se razprši živina, žito in denar.

Za intenzivno delo je potreben kredit, a ta je pri veliki nesigurnosti drag, ako ne nemogoč. Za cenen kredit je glavni pogoj sigurnost izterjanja obresti in kapitala samega, a ker tega pogoja ni, se tudi kredit jako težko dobi.

Vprašanje intenzivnega poljedelskega dela je tudi vprašanje sigurnosti življenja in sigurnosti premičnega kapitala. Ako vam kdo ubije kravo, je vsekakor boljše, da to stori takrat, ko je vredna 100 Din kakor takrat, ko velja 500 Din. Boljše je, da Vam kdo požge žito na polju, nego drevje v gozdu, ki je dražje.

(Dalje sledi.)

Iz naših organizacij.

Volitev v obrtno sodišče. Gremij trgovcev v Ljubljani objavlja naknadno k včerajšnji notici, da je g. veliki župan z odlokom z dne 30. junija t. l., O. br. 499/I. na prošnjo gremija podaljšal rok za vlaganje prijav v svrho sestave volilnih imenikov za izvršitev volitev v obrtno sodišče v Ljubljani do 15. julija 1925.

Trgovina.

Trgovina Jugoslavije z bližnjim vzhodom. Trgovina Jugoslavije z bližnjim orientom se čimdalje bolj živahno razvija. Generalna direkcija carin priobčuje številke našega izvoza za letošnji april in vidimo, da sta bila Egipt in Grčija najboljša odjemalca jugoslovanskega cementa, z dvema tretjinama izvoza. Grčija in Turčija sta kupili prav veliko našega lesa, prva zaradi dotoka stotisočev azijskih beguncev, druga pa zaradi obnove upostošenih maloazijskih pokrajin. Pri tem je največ profitirala Bosna. Vsled političnih sprememb v srednji Evropi je bila marsikakšna trgovska zveza ukinjena in je zopetna obnovitev zelo težka. Na drugi strani pa opažamo, da so novonastale države Egipt, Palestina, Arabija, Sirija, Irâk — v kojih je angleška, francoska ali italijanska uprava začela takoj z vpeljavo modernih prometnih naprav — postale tako kvantitativno, kakor kvalitativno dobre odjemalke, pa so tudi same začele poskušati s prodajo svojih pridelkov. Doslej se to stremljenje najbolj opaža v Egiptu in v Palestini, v najnovejšem času se pa trudijo tudi turški trgovski krogi za stalno zvezo z Jugoslavijo. Zlasti južni deli naše države hočejo v tem oziru hitro rešitev zaključka v vprašanju solunskega pristanišča. — Kljub Solunu so pa tudi jadranske jugoslovanske plovbne družbe začele v najnovejšem času z obsežnimi pripravami za razvoj pomorskega prometa med jadranskimi pristanišči in vzhodnim delom Sredozemskega morja. Jadranska plovitba in drubrovniška družba »Dubrovnik« sta vzpostavili parniške zveze s Solunom, Atenami, Smirno itd. in sta zlomili s tem dosedanjo izključno italijansko plovbo. — Med levantinskimi deželami v ožjem smislu sta Egipt in Sirija v trgovini z Jugoslavijo prvi. Že leta 1920. je znašala vrednost jugoslovanskega eksporta v Egipt skoraj 8.7 milijonov dinarjev, leta 1921. 9.1, leta 1922. že 22, leta 1923. se je podvojila na 45 in leta 1924. se je več kot podvojila, skočivši na 111 milijonov dinarjev. Tako je promet Jugoslavije v bližnji Orient v najlepšem razvoju in se obeta res prav lepa bodočnost.

Ugotovitev škode pri prejemu blaga, dospelega po železnici. Železniška uprava je opozorila vse postaje, da v primeru, ako se na blagu, ki naj se odda postaji, vidi že od zunaj kakršnakoli škoda ali zmanjšanje, takoj o tem sestavijo zapisnik še preje, predno izroče blago postaji, a ne šele po prejemu blaga na domu prejemnika. Ker se je ugotovilo, da so posamezniki v reklamacijske namene vpisali v tovorne liste razne izjave, so dobile postaje obenem nalog, da prečrtajo vsako prazno rubriko v tovornih listih ali jo izpolnijo z odtisom postajne datumove štampiljke.

Svarilo. Gremij trgovcev v Ljubljani opozarja vse, ki so naročili blago, bodisi perilo, obleko itd. pri tvrdki »Kleiderhaus« L. Th. Luder, Wien XVI., Brunnengasse 74 po zastopnikih Alfredu Hesselu in nekem Resenbergu, da imenovana po sporočilu tvrdke same, nista pravna zastopnika te tvrdke, zbog česar prosi tvrdka, da se imenovana pri zopetnem pojavu naznani policiji. Ker obstoja sum, da izrabljata tvrdko v špekulativne namene, se svarijo vsi pred nadaljnjimi nabavami blaga ter eventuelnimi posledicami.

Ameriški indeks za veletrgovino se je v drugi desetini meseca junija znižal od 157.2 na 156.9 točk, to je za 0.3% in s tem dosegel povprečje v mesecu maju 1925.

Industrija.

Angleško premogarstvo. Angleški premogovni delavci so svoje zahteve znižali in so rekli, da se bodo pogajali na podlagi dosedaj veljavne pogodbe, ki je potekla 30. junija t. l. S tem pa premogarji niso zadovoljni; oni so že iz početka zahtevali znižanje plač in zvišanje dnevnega dela. Položaj angleškega premogarstva je postal medtem kritičen. Prodaja gre zmeraj bolj nazaj, obenem je pa vodstvo nemških državnih železnic od 5. maja naprej znižalo tarife za ruhrski in gornješlezijski premog. Na podlagi tega tarifa je ruhrski premog danes cenejši kakor angleški; v Bremenu na primer stane 10 ton ruhrskega premoga 274 mark, ista količina angleškega premoga pa 290 mark; v Hamburgu sta odnosni številki 282 in 292 mark. V prvih petih letošnjih mesecih so nakopali na Angleškem 111 milijonov ton premoga, lani ob istem času pa 120.5, razlika znaša torej približno 10 milijonov ton. Angleški premogarji s cenami ne grejo dol; in le tisti, ki prav veliko kupi, dobi na tono ¼ do ½ šilinga popusta. Kosumenti pa nočejo kupiti, posebno še, ker upajo od novega dogovora nadaljnjega znižanja cen. Veliko premogovnikov je že prenehalo z obratovanjem. V zadnjih tednih so nakopali povprečno samo 4.6 mil. ton, lani 5.17, leta 1913. pa 5.53. Nevarnost štrajka v angleških premogovnikih je za enkrat odstranjena, dober pa položaj ni.

Umetna svila. Na kongresu, ki se je vršil dne 12. junija t. l. v Parizu, so sklenili producenti umetne svile dogovor o enotni carinski označbi in izenačenju predpisov za izdelovanje umetne svile. Hkratu se je izvolil odbor, kateremu je poverjena naloga, da izvrši vse priprave za prihodnji kongres, ki se vrši v maju prihodnjega leta v Londonu.

Denarstvo.

Poštna hranilnica v mesecu maju t. l. Po stanju koncem meseca maja t. l. je bilo otvorjenih skupaj 11.755 čekovnih računov (koncem aprila t. l. 11.675) in sicer v Beogradu 1222 (1182), v Sarajevu 2570 (2565), v Ljubljani 4115 (4097) in v Zagrebu 3848 (3831). Koncem meseca aprila t. l. so znašale vloge 229,749.798·91 Din in sicer v Beogradu približno 51 milijonov, v Sarajevu 56 milijonov, v Ljubljani 48 milijonov in v Zagrebu 74 milijonov, koncem meseca maja t. l. pa so znašale skupno vloge 257,283.282·94 Din. Poštna hranilnica je v mesecu maju t. l. pobrala v 384.905 primerih 1.510,009.540 Din, izplačala pa v 152.685 primerih 1.482,476.056 Din. Celotni promet je torej znašal v 517.590 primerih 2 milijardi 992,485.596 Din. Od tega je bilo brezgotovinskega prometa 1.279,025.693 Din, to je 42·75%.

Falsifikati po 20 dolarjev. Konzulat Zjedinjenih držav Severne Amerike v Zagrebu, objavlja, da so v prometu falsifikati po 20 dolarjev in sicer: serija 1922, br. 297 s podpisom H. w. Speelman, registrates min. fin. Frank White, blagajnik Zjedinjenih držav: portret Washingtona.

V Italiji se zviša obrestna mera za vloge pri emisijskih bankah. Italijanski finančni minister je izdal naredbo, ki pooblašča emisijske banke, da zvišajo obrestno mero za vloge na tekoči račun takole: na 3% za zasebne vloge, na 3½% za vloge zavodov in moralnih bitij, na 4% za denarne zavode in navadne posojilnice.

Zlate rezerve velikih držav. Koncem meseca februarja 1925 so velike evropske države po nekem poročilu, ki ga je izdal Guiness, finančni tajnik angleškega finančnega ministra, sledeče: Zedinjene države 4482 milijonov dolarjev, Anglija 153,800.00 sterlingov, Francija 3683 milijonov frankov, Italija 1304 milijone lir, Nemčija 700 milijonov mark.

Carina.

Nova uvozna carina in trgovci. Po poročilih begrajskih listov trgovski krogi niso nikakor zadovoljni z novo carinsko tarifo. Veliko število predmetov je obremenjenih s 50 do 300% višjo carino, nego dosedaj, tako da bi bili trgovci prisiljeni zvišati cene večjemu številu predmetov za 20 do 50% sedanje cene, dasi odjemalci takega povišanja cen ne preneso. To poročajo tudi vsi trgovci iz notranjosti države, ki navajajo, da bi se s povišanjem cen znižal promet na najnižjo, še mogočo izmero, s čemur bi bila trgovina oškodovana. Iz teh razlogov so grosisti že pričeli preklicevati svoja naročila, ki so jih izvršili pred uveljavljenjem nove carinske tarife.

Koliko bo nesla povišana carina? — Dosedaj so znašali carinski prejemki na leto približno 1700 milijonov dinarjev. Koliko se bodo vsled povišane carine ti prejemki zvišali, še ni niti približno ugotovljeno, vendar gospodarski krogi splošno domnevajo, da se dohodki ne bodo znatno zvišali, ker se je carina na luksusno blago izdatno znižala in ker se je za nekatere predmete carina tako povišala, da se ali ne bodo mogli uvažati, ali pa se bodo v državo tihotapili, kar bo vsekakor povzročilo, da carinski prejemki ne bodo dosti višji, nego so bili dosedaj.

Holandska carinska tarifa. S tarifo, ki je stopila v veljavo dne 1. julija t. l. se je na Holandskem carina pri večini predmetov zvišala za 3% od vrednosti.

Kaj pravijo inozemci o naši novi carinski tarifi. Neka ugledna gospodarska revija na Dunaju navaja v poročilu o naši novi carinski tarifi med drugim: Nova carinska tarifa nas ni presenetila. Že pred štirimi meseci smo opozarjali, da ni nikakega izgleda, da bi si mogla avstrijska industrija priboriti kake znatnejše olajšave za izvoz v Jugoslavijo. Jugoslovanska pogodbena tarifa bi bila še veliko višja, ako bi jo Italija energično ne potisnila na sedanjo izmero. Zapadno evropski pristaši gospodarskega zbližanja srednjeevropskih držav doživljajo vedno razočaranja. Jugoslovanska carinska tarifa je ji vredna vrstnica poljske carinske tarife.

Davki in takse.

Značilen primer iz davčne prakse. Neprisojeni zapuščini nekega ljubljanskega trgovca se je odmerila dohodnina po uradnih poizvedbah od zneska 65.000 Din, to je od 10% od prometa 650.000 Din. Proti tej odmeri so se dediči pritožili in davčno oblastvo je prizivu tudi ugodilo, ker se je ugotovilo, da je bila medtem zapuščina že prisojena in da je torej obdačiti dediča. Dediča sta po razveljavljenju prvotne odmere vložila na poziv ponovno napoved in priznala vsak 27.000 dinarjev dohodkov. Bila sta uverjena, da bo davčno oblastvo napovedi verjelo, ker sta razliko med prvotno odmero in napovedanim zneskom verjetno pojasnila. Na njihovo veliko presenečenje pa sta dobila meseca maja t. l. proti pravilnosti vloženih napovedi pomisleke, v katerih se jim navaja, da je dosegel promet najmanj 3 milijone dinarjev in da je bil tudi čisti dobiček temu primerno višji. — To postopanje se nam zdi neumljivo, ker noben razsoden človek ne more trditi, da se morejo pri kolikor toliko vravnovesenih razmerah dohodki od enega leta do drugega več nego potrojiti. — V zadnjem času čujemo tudi od raznih drugih strani pritožbe, da se navijanje ocen čimdalje bolj množi, dasi so kot zaupniki zaslišani zadružni funkcijonarji— kakor sami to pojasnjujejo — dohodke precej nižje cenili, nego jih navajajo pomisleki, katere posamezni davkoplačevalci prejmajo. Imamo vtis, da so nastopili zopet oni časi, ko je bila davčna administracija sama sebi zaupnik in izvrševala poljubne ocene. V zadnjih dveh letih je še kolikor toliko korektno postopala in respektirala izjave zaupnikov, v zadnjem času je zašla v stari tir in zopet začela z navijanjem. Ali naj to pripisujemo novi metli na administraciji? Prosimo člane cenilne komisije, da pri teh razmerah posvetijo bodočim ocenam podvojeno pozornost in že v kali preprečijo krivice, katere nam pretijo vsled poostrene prakse.

Razno.

XII. mednarodni bombaževi kongres na Dunaju. V prvi polovici junija se je vršil. Zastopanih je bilo 21 dežel s 320 delegati iz skoraj vseh delov sveta. Prišli so na kongres najvišji avstrijski državni in dunajski mestni oblastniki, da so udeležence kar najbolj prisrčno pozdravili. Predsednik avstrijske predilniške in tkalske zveze, Artur Kuffler, je poudarjal, da so letos prvič po vojski navzoči tudi nemški zastopniki kot polnovredni člani zveze. Pred 21. leti se je vršil v Zürichu 1. kongres. Evropske predilniške in tkalske zveze so uvidele potrebo skupnega posvetovanja z ozirom na velike sitnosti pri nakupu surovega bombaža. Pozivu odbora se je odzvalo 60 zastopnikov iz 9 dežel; zborovanje je vodil predsednik švicarske predilniške zveze John Lya. Drugi kongresi so se nato hitro vrstili. Ob začetku vojske so prenehali, med vojsko pa Nemci in Avstrijci niso bili več pripuščeni. Povodom XI. kongresa v Stockholmu leta 1923. so pripustili Nemce kot goste, smeli so biti pri pogovorih in debatah zraven, niso pa smeli glasovati. — Na dunajskem kongresu so zastopnike časnikarstva precej nemilostno odklonili in so jim rekli, naj prihajajo po dnevna poročila kongresa. Zato tudi prav malo izvemo in se je časopisje prav po pravici

začudeno vpraševalo, kakšne so morale biti tajnosti, da niso smeli časnikarji zraven. — Predmet posvetovanja je bila v prvi vrsti **osnova mednarodnega razsodišča** v vprašanjih bombaža in v kupčijskih sporih med bombaževimi industrijci raznih dežel. Spričo kvalitete, barve itd. so taki spori nekaj prav umljivega in morajo biti res posebni sodniki nastavljeni, da kvaliteto natančno in pravično označijo. Kdor na primer ve, kako dolgo mora včasih bombaž ležati zunaj na prostem, ta je prepričan, da je tak bombaž manj vreden, kot pa druge vrste. In če pride tak bombaž v roke odjemalca, ki je kupil dobro kvaliteto in tako tudi zahteva, nastanejo spori, ki jih presodi in poravna razsodišče. V zvezi s tem je vprašanje merodajnih **vzorcev** za posamezne kvalitete. V prejšnjih letih je imela vsaka bombaževa borza svoje posebne vzorce, tako Bremen kakor Liverpool ali Newyork. Približno tri leta je od tega, odkar je ameriška vlada dosegla nekako priznanje vzorcev borze v Newyorku. Pri sporih so se držali Amerikanci samo teh vzorcev in so bile diference seveda zmeraj večje. Zastopniki liverpoolske borze so nalašč zato šli v Newyork, pa niso nič dosegli. Tudi dunajski kongres se ni odločil ne na eno, ne na drugo stran in se bo stvar odločila na prihodnji konferenci. — Nasprotno so pa na dunajskem kongresu sklenili, naj poljedelski urad v Washingtonu izdaja po prejšnji navadi poročila o bombaževih nasadih, letini itd. samo vsak mesec in ne na 14 dni, kakor se je to vršilo lani od junija do oktobra. Če so bila že prejšnja mesečna poročila nezanesljiva, koliko bolj nezanesljiva so bila štirinajstdnevna! Posledica je bila, da so špekulanti porabili poročila kot dobrodošlo priliko za dviganje ali znižanje cen vsakih 14 dni; in tako ni bilo v trgovini s surovim bombažem nobene stalnosti. — Kongres se je posvetoval tudi o neki novosti na tehniškem polju in je njeno vpeljavo priporočil kot potrebno. To je umetno **dovajanje zračne vlage** v vseh bombaževih pokrajinah. S tem se je podal kongres na res izključno in najvažnejše polje; in če bodo šli bodoči kongresi v tej smeri naprej, jim bodo vsi bombažarji hvaležni. Pa tudi k temu posvetovanju niso smeli časnikarji zraven in se je vprašanje obravnavalo pri zaprtih vratih. Mednarodni odbor bo določil kraj prihodnjega kongresa in je v splošnem interesu, da se ne bo več vršil pri zaprtih vratih.

Brezposelnost v Angliji. V času od 1. do 14. junija t. l. je postalo v Angliji 44.000 oseb brezposelnih. S tem je narastlo število brezposelnih oseb na 1.29 milijona, dočim je znašalo ob isti dobi lanskega leta samo 1.026 milijona.

Madžarski proračun. Madžarski finančni minister dr. Bout je predložil parlamentu proračun za leto 1925/26 in obenem proračunski provizorij. Dohodki znašajo 970, izdatki pa 942·4 milijonov zlatih kron, kar znači v primeru z lanskim letom za 213·4 milijonov poviška pri dohodkih in za 186 milijonov zlatih kron poviška pri izdatkih.

Največja železniška postaja sveta. Kakor poročajo, je v Newyorku največja in najinteresantnejša postaja za osebni promet. Postaja je pravi čudež današnje tehnike in prekaša vse dosedanje zgradbe današnje dobe. Gradilo se je preko 10 let in je bila postaja končana šele v letu 1913. Postajo lahko poseti 250.000 potnikov dnevno. Cela postaja se nahaja pod zemljo v dveh nadstropjih. Spodnjih 22 tračnic leži 17 metrov, zgornje tračnice po številu 41 pa 10·5 m pod zemljo. Glavni prostor obsega 84 m dolžine ter 36·5 m širine in stoji lahko v njem 30.000 ljudi. Seveda so poleg navedenih tračnic za promet tudi druge, so celo naprave pod zemjo, na katerih se obrača cele vlake. Velikanska železniška poslopja ne služijo samo za železniški promet, temveč so ti prostori spojeni z raznimi uradnimi prostori, klubovimi prostori ter obsegajo celo vrsto sob z krasnimi prostori za prodajo potniških listkov. Poleg tega se nahajajo še druge moderne naprave, kakor jedilnice, pralnice in kopalnice po najmodernejšem vzorcu. Iz kolodvora lahko pridemo brez da stopimo na cesto tri nadstropja pod zemljo v dva hotela z 3000 prostori, v katerih je zaposlenih 6000 oseb. Celokupni stroški kolodvora znašajo 75,000.000 dolarjev. Cela stavba je tako zidana, da se še vedno lahko zidajo nebotičniki do 17 nadstropij nad postajo.

Turške gospodarske vesti. Rusija bo otvorila parobrodno zvezo Odesa—Carigrad—Pirej—Brindisi. Obratovala bosta parnika Čičerin in Lenin, zastava bo seveda sovjetska, prevažala bosta pa potnike, blago in pošto. — Glavni tajnik carigrajske turške trgovske zveze, Ahmed Hamdi bej, je na kongresu zveze izjavil, da se Turčija doslej še ni mogla udeležiti inozemskih velesejmov. V bodočnosti bo pa drugače. Turke zlasti zanima dunajski velesejm, ker ima za Turčijo pripravno blago in je vrhu tega lahko dosegljiv. Sestavili so odbor treh članov, ki bo to važno vprašanje proučil. Mislijo se udeležiti tudi sejma v Baku, kjer gre sovjetska vlada turškim trgovcem kar moč na roko. — V Carigradu se je ustanovila Turška trgovska in industrijska banka; 20. aprila je začela obratovati. Paša Kemal in paša Izmet sta poslala brzojavne čestitke. — V Trstu so Banca Commerciale Italiana, Banca Commerciale Triestina, Lloyd Triestino, Assicurazioni Generali, družba Cosulich in še druga velika podjetja ustanovila veliko družbo, ki se bo pečala s trgovino in predelavo bombaža, volne, lanu in konoplje in ki razpolaga za enkrat s kapitalom 8 milijonov lir, razdeljenih na 40.000 akcij. Turškemu konzulatu v Trstu in turškemu poslaništvu v Rimu se je posrečilo zbuditi zanimanje novo osnovane družbe za turško produkcijo imenovanih pridelkov. V bližnjem času se bodo napravile agenture v Carigradu, Adani, Mersini in Tarzu, pozneje pa polagoma tudi v drugih turških trgovskih mestih. Razmišljajo tudi o otvoritvi velike podružnice v Mersini, s kapitalom 100.000 turških funtov. Udeležena podjetja hočejo kapital po potrebi zvišati. Turki upajo, da bodo na ta način eksport dotičnih turških produktov zvišali in zvišali njih konkurenčno zmožnost v inozemstvu.

Ljubljanska borza.

Sreda, 1. julija 1925.

Blago: Deske, 20, 25 mm, I., II., III. konične, fco meja, bl. 520; hrastove vozovne deščice, I. in II. vrsta, 43 mm — 2.65 m, 53 mm — 2.85 m, fco meja, den. 1300.—; doge hrastove, 1 hl, ½ hl, ¼ hl, fco meja, bl. 200, 150, 100; bukova drva, 1 m dolž., lanska sečnja, fco naklad. postaja, 6 vag., den. 20, bl. 20, zaklj. 20; pšenica Hardwinter II., fco Postojna trans., bl. 410; koruza, sremska, par. Kukujevci, bl. 182.50; ječmen, srbski, 60 kg, par. Ljubljana, bl. 325.

Vrednote: 7% investicijsko posojilo iz leta 1921., den. 62.50, bl. 62.50, zaklj. 62.50; Celjska posojilnica d. d., Celje, den. 200, bl. 205; Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana, den. 225, bl. 265; Merkantilna banka, Kočevje, den. 100, bl. 104; Prva hrvatska štedionica, Zagreb, den. 800, bl. 805; Kreditni zavod za trg. in ind., Ljubljana, den. 175, bl. 185; Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana, bl. 135; Trboveljska premogokopna družba, Ljubljana, den. 298, bl. 328; Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode d. d., Ljubljana, den. 100; »Stavbna družba« d. d., Ljubljana, den. 265, bl. 280; 4½% zastavni listi Kranjske dežlne banke, den. 20; 4½% kom. zadolžnice Kranjske deželne banke, denar 20.

Pri razsodišču Ljubljanske borze za blago in vrednote se v času od 20. julija do 17. avgusta t. l. **ne** bodo vršile ustne razprave. **Tajništvo.**

Tržna poročila.

Ljubljanski živinski sejem (1. t. m.) Dogon: 323 konj, 6 žrebet, 62 volov, 67 krav, 18 telet, 313 prascev za rejo. Konji so setrgovali po 3000—15.000 Din par po kakovosti, žrebeta pa po 1250 Din komad. Cene za kg žive teže: voli I. 8.25, II. 7.50, III. 7, krave debele 6—7, za klobase 3.50—5, teleta 12—14 Din. Prasci za rejo 609 tednov stari, so se trgovali po 90—150 Din komad. Prodanih je bilo skupaj 127 konj, 51 volov, 55 krav, 14 telet, 255 prascev. Konj se je nakupilo nekaj za Trbiž, drugače je bila kupčija samo med domačini. Cene so nazadovale zlasti pri goveji živini.

Zagrebški tedenski sejem (1. julija.) Dogon srednji. Cene prvorazrednim volom so dalje padle za 50 par, dočim so drugorazrednemu blagu poskočile za 50 par pri kg. Cene bikom so nazadovale za 1 Din in kravam za 50 par pri kg. Svinje so se podražile za 25 do 50 par. Ostalo neizpremenjeno. Promet je bil precej živahen. Naši izvozniki so nakupili precejšnjo količino telet in volov za izvoz. Svinje so se kupovale v večjih partijah za tvornice v Petrinji in Mariboru. Za konje tujih kupcev ni bilo. Dovoz krme je bil obilen; cene nazadujejo, ker se dovaža že novo blago. Cene za kg žive teže: voli domači I. 8.75—9.50, II. 7.50—8.50, III. 6—7, biki 6—7, čokli 3 do 4, krave I. 7.50—8.50, II. 6—7, III. 3 do 5, junice 7—8, junci I. 9.50—11, II. 8.50—10, teleta (zaklana 9—13), svinje domače mesne 12—14, debele 15—16, (zaklane domače 18—18.75, sremska 19 do 19.50), prasci do 1 leta 11.50—13, nad 1 letom 12—13.50, odojici 16—18 Din. Konji po komadu: tovorni težki 4000 do 6000, lahki 3000—4000, kmečki 2500 do 4000, vozni lahki 2000—3000, srednji 2800—3500, težki 3500—5000, jahalni 3000—5000; za klanje 1.50—2 Din kg žive teže. Krma: navadna detelja in lucerna 100—125, seno I. 90—100, II. 70 do 80 Din za 100 kg.

Cene na Češkoslovaškem. Indeksna številka za veletrgovino se je tekom meseca maja t. l. znižala za ½% na 997 točk. Znižanje je povzročilo padec cen za tekstilno blago, ki se je pocenilo za 4 do 7.3%.

Dobava. prodaja.

Dobave. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 13. julija 1925 pri intendanturi komande Vrbaske divizijske oblasti v Banjaluki glede dobave 2.500 kg petroleja, dne 14. julija pa pri komandi mesta v Sisku glede dobave 600 kg petroleja. — Dne 22. julija t. l. pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave raznih barv in firneža; pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave gumijevih cevi; pri intendanturi Timočke divizijske oblasti v Zaječaru glede dobave 5115 kg petroleja.

Prodaja stare vojaške opreme in odpadkov se bo vršila dne 15. julija 1925 pri upravi 3. zavoda za izradu vojne odeče v Nišu.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Najboljši šivalni stroji in kolesa se edino le
Josip Petelinc-a

mamke
GRITZNER, PHÖNIX in ADLER
za rodbino, obrt in industrijo
Ljubljana blizu Prešernovega spomenika
Pouk v vezenju brezplačen. Večletna garancija.
Delavnica za popravila
Na veliko. Telefon 913 Na malo.

Kurja očesa
Najboljše sredstvo proti kurjim očesom
Clavèn
Zaščitni znak.
Glavèn je mast
Skladišče v lekarnah ali drogerijah ali naravnost iz tvornice in glavnega skladišča
M. HRNJAK
lekarnar
SISAK

Veletrgovina
kolonijalne in
špecerijske robe
Ivan Jelačin
Ljubljana
Zaloga
sveže pražene
kave, mletih dišav
in rudninske vode
Točna
in solidna postrežba!
Zahtevajte cenik!

NATEČAJ.
Ljubljanska borza za blago in vrednote razpisuje
štiri senzalska mesta za blagovni oddelek
(dve za lesno stroko, dve za deželne pridelke, kolonialno in drugo blago) in
eno senzalsko mesto za efektni oddelek.
Reflektanti se opozarjajo, da morejo položiti mešetarski izpit tudi po eventualnem imenovanju v roku, kakor ga predvideva pravilnik za borzne senzale.
Detajlirane ponudbe z navedbo referenc naj se pošljejo do 18. julija 1925 tajništvu ljubljanske borze za blago in vrednote, Kongresni trg štev. 9, I. nadstropje (Filharmonija).
Za vse nadaljnje podrobne informacije naj se reflektanti izvolijo obrniti na navedeno borzno tajništvo.
LJUBLJANSKA BORZA ZA BLAGO IN VREDNOTE.
Predsednik: Ivan Jelačin ml., s. r.
Tajnik: Dr. M. Dobrila, s. r.

ESENCI
za rum, konjak, likerje in žganje
Ekstrakti in arome
za nealkoholne pijače vseh vrst
Koncentrirani sadni eteri za aromatiziranje kanditov in sladčič
PRAVI MALINOVEC
Sadni grog (Punsch)
= Limonov sok =
priporoča:
Srečko Potnik in drug
Ljubljana, Metelkova ul 13
!! Zahtevajte cenike !!

Širite „Trgovski list“!

Josip Petelinc, Ljubljana
Na veliko! (blizu Prešernovega spomenika) ob vodi Na malo!
Priporoča potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, sedlarje, nočno blago, pletenine, lepe robce, ščetke, mazce, toaletno blago.
Telefon 915

Naročajte „Trgovski list“!

Lastnik in izdajatelj: »Merkur«, trgovsko-industrijska d. d., Ljubljana. — Odgovorni urednik F. JERAS. Tisk tiskarne »Merkur«, trgovsko-industrijske d. d.